

ZAHRADA PLNÁ PŘEKVAPENÍ

Vybudovat malou zahradu od základů dá hodně práce, ale to samé platí u pozemku s velkorysou rozlohou, kde se některé věci navíc ukazují postupně. Velké proměny terénu, postupné vyladování některých výsadeb i velké plány do budoucna, to je přesně to, co charakterizuje soukromou zahradu v Lysolajích.

TEXT A FOTO: LUCIE PEUKERTOVÁ

U této velkolepé zahrady vzniklé v prostoru bývalé pískovny se v první řadě vsadilo na odvážné terénní modelace, díky kterým vzniklo hned několik soukromých zón obklopených tematickými výsadbami

Pozemek v bývalé pískovně byl původně úplně jiný, terény byly více rovinaté a neslibovaly tak více soukromí, které bylo od zahrady vyžadováno majiteli. Bylo tedy už od začátku jasné, že se realizace bez přesunu velkého objemu zeminy neobejde. Díky velkorysým úpravám tak vznikly na hranici terénní valy, které se postaraly o komorní atmosféru dalších částí zahrady, a navíc je z nich na zahradu i perfektní výhled. Největší úpravy ale čekaly část zahrady na západní straně domu, kde bylo nutné vyřešit propojení podzemních prostorů s exteriérem kvůli přístupu denního světla. Výsledná zahradní úprava je založená na zahradní kompozici pod úrovní okolního terénu ve stylu kráterové zahrady. Jednotlivé terasy lemované gabiony vytváří etažové záhony, ve kterých vedle sebe rostou trvalky a okrasné dřeviny. Ani okolí se ale nenachází v rovině, terén se totiž zvyšuje i na severní i západní hranici pozemku, takže přirozeně vytváří soukromí i specifické mikroklima.

Navrácení původních druhů jako cíl projektu

Základem zahradních úprav byla od samého začátku projektová dokumentace, která vznikla

pod vedením Ing. Jana Kotláře ze společnosti Cembra. Cílem celého projektu bylo vytvoření nejen privátní zahrady reagující na potřeby majitelů, ale také prostor, který respektuje charakter lokality. Na zahradě tak byly zachovány některé stromové porosty, v nichž rostly listnaté stromy typické pro místní oblast. Velkým problémem tu byly především nálety nepůvodního trnovníku akátu (*Robinia pseudoacacia*), který dominoval porostům na západních svazích. Postupným kácením tohoto druhu se postupně během let uvolnil prostor pro nově dosazené stromy v podobě habru obecného (*Carpinus betulus*), buku lesního (*Fagus sylvatica*), javoru babyky (*Acer campestre*) či dubu letního (*Quercus robur*), který je nazývaný také křemelák. Do podrostu stromů byl opět začleněn tis červený (*Taxus baccata*), kterému se výborně daří i v hlubokém stínu.

Koruny stromů jako zelený slunečník

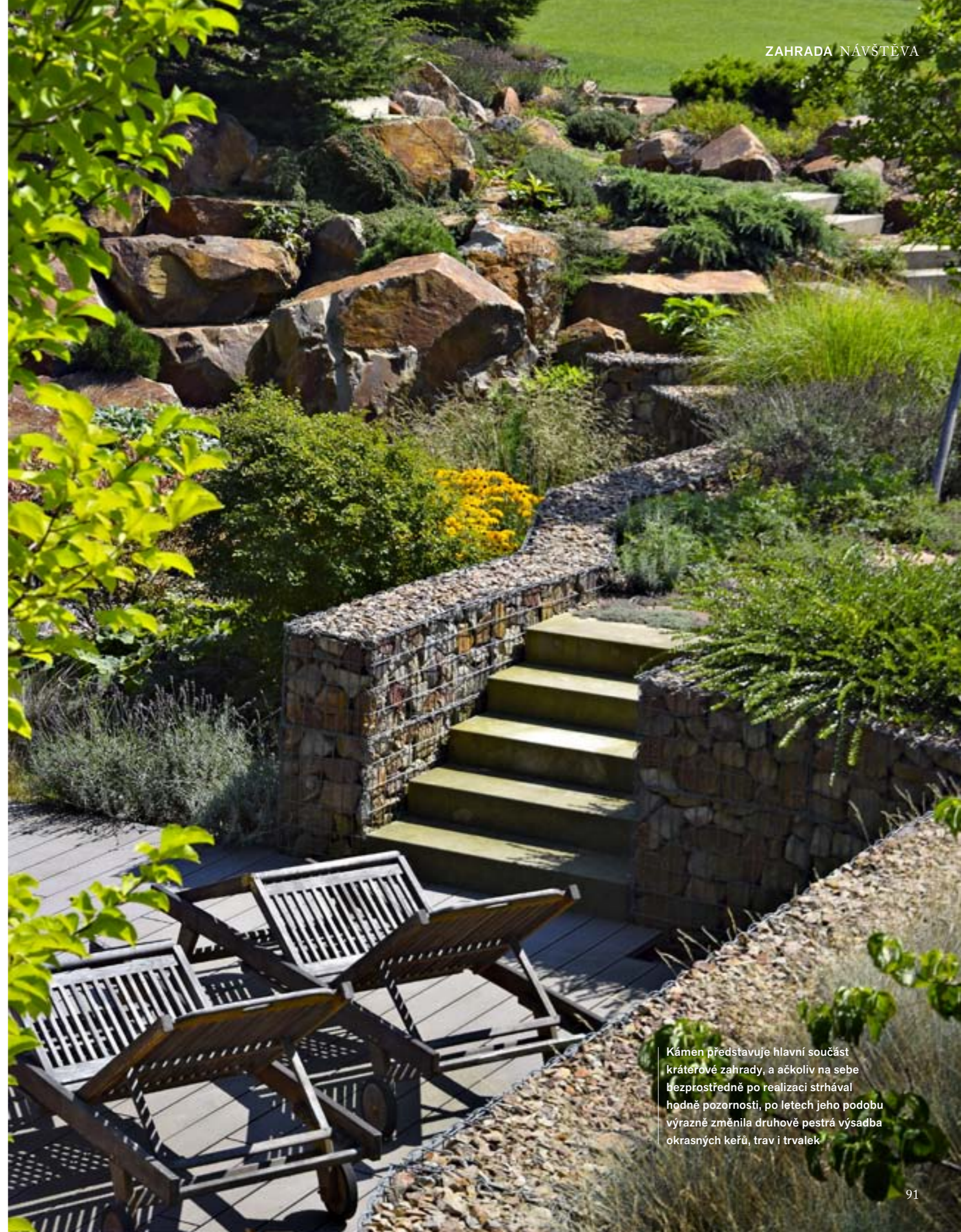
Důležitým úkolem zahradního architekta bylo kromě navržení nového řešení i zachování kvalitních dřevin, které už na pozemku rostly. Tímto způsobem se zachovaly především duby letní, javory mléče (*Acer platanoides*) nebo břízy bělokoré (*Betula pendula*) u hranice pozemku poblíž příjezdové cesty. Široké koruny se tak starají o stín, který hlavně během

Nelehkým úkolem bylo propojení podzemních prostorů domu s exteriérem. V přímé blízkosti domu tak vznikla úprava ve stylu kráterové zahrady, jejíž největší výhodou je soukromí i specifické mikroklima podobné tomu ve středomořské oblasti

léta upravuje mikroklima zahrady. Vzrostlé stromy vytvářejí dojem, že je tu zahrada mnohem déle, než tomu je ve skutečnosti. Velká část porostů byla zachována také na západních svazích, kde tvoří dominantu také vzrostlá vícekmenná jablona.

Od vítací zahrady až po keřové podrosty za hřištěm

Důležitým úkolem byla při navrhování lysolajské zahrady také druhová pestrost, protože si majitelé nepotrpí na současný trend velkoplošných jednodruhových výsadeb. Po celý rok je tak na zahradě co pozorovat. O toulavý stín se v příjezdové cestě u domu časem postará platan javorolistý (*Platanus x acerifolia*) podsazený půdopokryvnou škornicí (*Epimedium*). Centrální část hlavní zahradní plochy ve východní části zahrady tvoří pobytový trávník se solitérně vysazeným zmarličníkem japonským (*Cercidiphyllum japonicum*), jehož listy se na podzim barví do červena a ty spadané voní po cukrové

Kámen představuje hlavní součást kráterové zahrady, a ačkoliv na sebe bezprostředně po realizaci strhával hodně pozornosti, po letech jeho podobu výrazně změnila druhově pestrá výsadba okrasných keřů, trav i trvalek

vatě. Okolní výsadby jsou druhově pestré a tvoří je různé druhy stromových i keřových borovic (*Pinus*), barevné vřesoviště nebo třeba výsadby levandulí (*Lavandula angustifolia*), které rozvoní výsadby v přímé návaznosti na chodník vedoucí ke vchodovým dveřím. O propojení zahradních sekcí v této části zahrady se starají výsadby okrasné květem. Dobře se tu během léta doplňují třapatky zářivé (*Rudbeckia fulgida*) s modrokvětným ořechokřídlecem klandonským (*Caryopteris x clandonensis*).

Kámen a soukromý kráter

Jednoznačně nejdůležitějším sjednocujícím prvkem celé zahrady je kámen. Ten tvoří umělý skalní útvar v kráterové zahradě, ale objevuje se i v dalších výsadbách. Kráterová zahrada pak představuje svět sám o sobě. Soukromou odpočinkovou zónu s vířivkou a posezením lemují gabionové zídky a výsadby trvalek, okrasných trav, keřů i soliterních stromů. Zajímavým prvkem je pak kamenná pochozí plocha se spárami porostlými půdopokryvnými druhy mateřídoušek (*Thymus*), které se při chůzi krásně rozvoní. Tento prvek se tu ostatně opakuje na několika místech. O propojení všech zón v zahradě se stará intenzivně udržovaný trávník, který je na dvou místech

narušen vyvýšenou výsadbou s cedry (*Cedrus atlantica* a *Cedrus libani*). Právě tyto stálezelené jehličnany budou časem představovat hlavní dřevinnou dominantu, kolem které jsou založené vřesovištní úpravy. Část zahrady za hřištěm je pojatá už více volně a reaguje na přirozenou vegetaci v této lokalitě. Příkré svahy za hřištěm bylo nutné stabilizovat hatovým systémem a výsadbou bujně rostoucích keřů, které během let půdnu povrch úplně pokryly.

Pojezdová cesta s mateřídouškami

Dobrých nápadů není nikdy dost, a tady se jich zrodilo během let hned několik. Trávník v přední části zahrady napojují na příjezdovou cestu z žulových kostek cesty z přírodního kamene. Požadavek majitelů byl takový, aby se po cestách mohla pohybovat i těžká technika, proto bylo nutné vytvořit dostatečně nosné podloží ze šterku. Samotný pojezdový povrch pak tvoří větší kusy kamene. Při pokládce vznikly výsadbové kapsy, do kterých se vysadily již zmíněné půdopokryvné mateřídoušky časné (*Thymus praecox* var. *pseudolanuginosus*) a netřesky (*Sempervivum*), kterým vyhovuje přímé slunce a poradí si i s letním přísuškem. Mechanické poškození při chůzi není na škodu, rostliny se z drobných úlomků dále množí a mateřídoušky se navíc příjemně

V přední části zahrady obklopuje centrální travnatou plochu rozlehlé vřesoviště se stálezelenou kulíšou z různých druhů borovic a dalších jehličnanů. Z vyvýšeného valu je na zahradu navíc perfektní výhled

rozvoní, takže procházce po zahradě dají úplně nový rozměr.

Písek v podloží i zamokřená půda

Velký prostor bývá často také příslibem neočekávatelného, takže se i během let některé nápady ukázaly jako nefunkční. Pro výsadbu bylo nutné vybírat takové druhy dřevin, které si poradí s pískovým podložím, se kterým bylo nutné v bývalé pískovně počítat jako s nejdůležitějším faktorem vytvářejícím specifické podmínky pro růst rostlin. Zatímco v některých částech zahrady bylo třeba řešit nadměrně propustné podloží, jinde se zase ukázalo podloží jílovité, takže se půda kvůli nepropustným vrstvám zamokřovala, což způsobovalo mnohdy i poměrně nepochopitelný úhyn keřů. Jako praktické řešení se ukázaly soliterní výsadby vrby bílé (*Salix alba*), které jsou náročné na obsah vody v půdě. Během let se tak půdní podmínky stabilizují a budou vhodné i pro dřeviny méně náročné na vodu.

V zahradě stále něco kvete, na jaře se rozvinou květy prvních cibulovin, v létě rozehrají barevný ohňostroj trvalky a keře plného léta a na podzim se o podívanou postará zase vřesoviště

V trvalkových záhonech zahradní architekti kombinovali i rostliny s odlišným charakterem růstu. Vedle vzrůstných druhů tak mezi kamennými nášlapy rostou třeba jen několik centimetrů vysoké půdopokryvné mateřídoušky

V soukromé zóně u domu se terénní převýšení vyřešilo pomocí systému gabionů. Na jednotlivých terasách pak byly založeny výsadby vyžadující přímé slunce. O toulavý stín se časem postarají soliterní stromy

Ačkoliv tu převládají nepůvodní druhy rostlin z různých částí světa, architekti se i tak snažili do zahrady začlenit i původní druhy vegetace, která je pro oblast typická

CO NÁS NA ZAHRADĚ ZAUJALO

- 1 Netradičně pojaté kamenné pochozí plochy s mateřídouškami představují netradiční řešení, které snoubí vlastnosti neznámého kamene a křehkých voňavých trvalek.
- 2 Kámen se na pozemku opakuje v různých formách. Kromě pochozích ploch a příjezdové cesty ho najdete i v podobě mulče. Některé kamenné bloky větších rozměrů jsou samy o sobě uměleckým dílem, kromě rezavého povrchu podobného dnes oblíbenému cortenu se na povrchu třpytí krystaly minerálů.
- 3 Některým rostlinám se na zahradě daří natolik, že se tu začaly přesévat. Ořechokřídlece a levandule tak své okolí zásobují semenáčky.
- 4 Poměrně odvážné terénní úpravy se postaraly o to, že nejde zahradu zhlédnout z jednoho místa. Najdete tu tedy celou řadu zajímavých zákoutí, díky nimž je na zahradě stále co objevovat.
- 5 Zahrada je krásná i na podzim, kdy se různé druhy listnatých dřevin přebarvují do pestřejšího kabátu. V zimě pak štafetu přebírají stálezelené dřeviny a okrasné trávy. Na jaře pak rozkvetou první poslové tohoto ročního období v podobě cibulovin, prvních trvalek i některé keře.

Zahrada v etapách

Proměna rozlehlé zahrady probíhala postupně. První etapa se týkala úpravy přímého okolí domu, dominanty celého konceptu. Další etapa se zaměřila na část zahrady situovanou na západní straně domu. Postupně se pozornost přesunula na úpravu okolí sportovního hřiště, které se nachází v zadní části pozemku a v jeho blízkosti bude během následující sezony dokončeno jezírko určené k potápění. Ani tím ale plány do budoucna nekončí, během let totiž majitelé plánují založení ovocného sadu, na který bude navazovat záchranná stanice pro opuštěná zvířata. ✪

AUTOŘI ZAHRADY

Architekti firmy Cembra

Ing. Jan Kotlář – terénní úpravy, rozčlenění zahrady do různých tematických celků, projekt navrácení původní vegetace

Ing. Lucie Peukertová – návrh kvetoucích výsadeb s celoročním efektem a netradičních druhových kombinací

Kontakt: www.cembra.cz, tel. 725 867 863